

TEMATIKA ÉS KÖVETELMÉNYRENDSZER

2022/2023. tanév I. (őszi) félév

TANTÁRGY NEVE: DIPLOMÁCIAI FORDULATOK A NEMZETKÖZI INTEGRÁCIÓ TÖRTÉNETÉBEN	Neptun kódja: BTNT308ba
	Előfeltétele: nincs
Szak: NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	Oktatás nyelve: magyar
Tárgy jellege: előadás	Kreditértéke: 3
Tárgy besorolása: kötelező	
Helye a mintatantervben: 3. szemeszter	Meghirdetés: őszi szemeszter
Óraszám	Heti óraszám nappali tagozaton: 2
Létszámkeret	korlátlan

Tárgyat gondozó tanszék: Európa-jogi és Nemzetközi Jogi Tanszék

Tárgyjegyző neve, beosztása: Dr. Szűcs Lászlóné Dr. Siska Katalin, egyetemi docens

A tárgy további oktatói, beosztásuk: Dr. Margittay-Mészáros Árpád, dr. Porcsin Levente

Márk, dr. Kerekes László

A tárgy célja: az európai identitásról való gondolkodás és az európai egység gondolat jelentős nyugat és közép-európai képviselőinek a gondolatai és a szélesebb civilizációk közötti összehasonlítás alapján. Annak a vizsgálata, hogy hogyan építkezik az európai civilizáció a történelem során, melyek azok az eszmék, az emberek közötti békés együttműködést szorgalmazó béketervek és jogállamszervező események, amelyek elősegítették a közösségi autonómia elvén alapuló föderalizmus eszméjének a kialakulását és fokozatos térnyerését. A fentiek szemléltetésére a hallgatók különféle nemzetközi jogi dokumentumokat tanulmányozhatnak (pl.: az Amerikai Egyesült Államok alkotmánya, az 1791. évi francia alkotmány, Wilson 14 pontja, a Népszövetség Alapokmánya stb.) A nemzetközi szerződések, alkotmányok és emberi jogi dokumentumok kiegészülnek az európai föderációra/konföderációra és a népjog alapelveire vonatkozó gondolatok bemutatásával (pl.: Erasmus, Grotius, Sully, W. Penn, E. Vattel, V. Hugo, Eötvös, Mazzini, De Gaulle stb.). A kurzus további célját képezi a „szokványostól eltérő”, a hatékony közös munkára és a kooperatív munkavégzésen alapuló módszerek alkalmazása. A tematikában foglalt követelményeket a hallgatók csoportokba rendeződve, egyéni és csoportos feladatok megoldásával tudják teljesíteni. Ezen eljárások segítségével a hallgatók megismerkedhetnek a problémamegoldás egy új aspektusával.

II. A hetekre lebontott tematika

Nappali tagozat:

1. Az európai egység gondolat görög, római és középkori gyökerei, a keresztény vallásos mentalitás hatása és jellemzői az európai civilizáció fejlődésére.
2. A nemzetközi jog kialakulásának kezdetei, a nemzetközi jog tudománytörténete (Suarez, Vitoria, Grotius, Vattel). Az integráció fogalma, elméleti megközelítések. Az Európa elnevezés eredete, az európai civilizáció.
3. A föderalista államszervezési alkotmányok: a svájci konföderáció alkotmánya, az Utrechti Unió alkotmánya, az amerikai alkotmány. Az ember és polgár jogainak deklarációja.
4. Az európai egység gondolat középkori, kora-újkorai és felvilágosodás kori nagy gondolkodói: Dante, Erasmus, Sully Nagy Terve, Saint-Pierre európai alkotmány-terve, W. Penn béketerve.
5. A francia forradalom hatására elinduló belső polgári modernizálási elképzelések. Kant örök béke tervezete, a nemzet, nemzetállam fogalma, Saint-Simon: a parlamentáris demokrácián alapuló föderatív szövetségi állam terve. Mazzini nemzetállami nacionalizmusa és föderalista

kritikája, Proudhon föderalizmusa.

6. Tervezetek a Habsburg Birodalom demokratikus reformjára (XIX. század első fele és az 1848-as forradalmak után). A soknemzetiségű szövetségi állam koncepciója Közép-Európában: Palacky-Eötvös-Kossuth tervei.
7. Viták a Habsburg Monarchia átalakításáról: Naumann Közép-Európa terve, Jászi kulturális asszimilációs elve, Masaryk elgondolásai az autonóm nemzetállamok konföderációjáról.
8. Az I. világháború utáni egyik irányzat: pesszimista (Spengler, Gide). A Nemzetek Szövetsége, mint a politikai pesszimizmus egyik bástyája – Wilson 14 pontja.
9. Az I. világháború utáni másik irányzat: optimista: R.C.Kalergi és a Páneurópai mozgalom, a Briand-terv.
10. A nemzetközi közösség rendezőelvei a II. világháború után: az ENSZ Alapokmánya és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata. Winston Churchill szerepe az európai egység megteremtésében.
11. George C. Marshall: Európai Újjáépítési Program. Az OEEC és az OECD. A GATT alapelvei.
12. Az Európa Tanács megalakulása, az Emberi Jogok Európai Egyezménye. A Schuman terv: a modern Európa alapja és Jean Monnet: Európa egységéről. Az ESZAK, az EGK és az Euratom.
13. Európában helyüket kereső magyar gondolkodók (Jászi Oszkár, Bibó István).
14. Európán kívüli integrációk: az Öböl Menti Együttműködési Tanács (GCC), az ASEAN, a NAFTA, az EFTA, a CEFTA, az APEC, az ECOWAS, a PTA, a SADCC és a MAUNA. Az integráció esélyei Kelet-Ázsiában. A legfontosabb Latin-Amerikai regionális integrációs csoportok és az EU kapcsolatai. Nagy-Kína: integrációs törekvések a kínai közösségeken belül.

III. Követelményrendszer :

A számonkérés módja: írásbeli kollokvium

A **NAPPALI tagozatos hallgatók** számára az aláírás megszerzésének feltétele a kiválasztott témakörben egy házi dolgozat és hozzá egy diasor szerkesztése, valamint az órák keretében feladott feladatok elkészítése adja.

IV. Kreditelismerési feltételek:

A 2010-11-es tanévtől indult a tárgy oktatása a DE ÁJK-n, jelenleg nem folyik hasonló tárgy oktatása a társkarokon.

V. Tananyag, szakirodalom:

Kötelező irodalom:

- Siska Katalin - Szemesi Sándor: A nemzetközi jog története. DE Kossuth Egyetemi Kiadója, Debrecen, 2003.
- Ligeti Ernő: A páneurópai mozgalom. „Korunk” Kiadása Kolozsvár, 1926.
- Diószegi István: A nemzetek Európája. Valóság, 1989/11.1-10.
- Európa. Rubicon, 2014/1. Különszám.
- Sahin-Tóth Péter: Sully terve Európa újjárendezésére. A nagy terv. Rubicon, 1997/5-6. 30-34.
- Képes György: Az amerikai állammodell. Az Egyesült Államok alkotmányának alapelvei. Rubicon 1997/8. 38-44.
- Pálné Dr. Kovács Ilona: Svájci föderalizmus, a hatalom térbeli megosztása és a magyar párhuzamok. http://isfd-tpa.rkk.hu/doc/palne_svajci_foderalizmus.pdf
- Glant Tibor: A 14 pont története és mítosza Külügyi Szemle 2009/tél. 84-99.
- Rostoványi Zsolt: Európaiság, európai identitás és az európai integráció. Európai Szemle, 10. évfolyam 1999/4. 55-77.

- Fischer Joschka: Az államszövetségtől a föderációig: Gondolatok az európai integráció végcéljáról. Európai Szemle, 11. évfolyam 2000/2. 3-14.
- Gabor S. Boritt: „És elérkezett a háború”? Abraham Lincoln és az egyéni felelősség kérdése. www.aetas.hu/2001_2/2001-2-20.html
- Bóka Éva: Coudenhove – Kalergi föderalizmusa. Európai Szemle 16. évfolyam 2005/4. 25-36.
- Bóka Éva: Az EU-modell és a nemzetközi kapcsolatok. Európai Tükör, 2009/5. 16-28.
- Magyarics Tamás: Az európai integráció helye a magyar külpolitikában. Európai Tükör 15. évfolyam 2010/11-12. 59-69.
- Szénási Éva: Az egységes Európa. Az európai integráció története. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2011.
- Dömök Csilla: Közép-Európa és a föderalizmus. Nemzet és Biztonság: Biztonságpolitikai Szemle 4. évfolyam 3. 2011. 85-90.
- Arató Krisztina – Koller Boglárka: Képzelt Európa. Balassi Kiadó, Budapest, 2013.
- Szabó Gabriella: Kommunikáció és integráció. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2014.
- Palánkai Tibor: Az európai integráció, <http://real-eod.mtak.hu/1040/1/03%20Pal%C3%A1nkai%20Tibor.pdf>

Ajánlott irodalom:

- Henry Kissinger: *World Order*. Penguin Press, NY. 2014.
- Dr. Szűcs Lászlóné Dr. Siska Katalin: A nemzetközi jog alapkérdései a nemzetközi kapcsolatok elméletének és történetének viszonylatában. Debreceni Egyetemi Kiadó Debrecen University Press, 2010.
- Henry Kissinger: *Diplomácia*. Panem Kiadó, Budapest, 2008.
- Dr. Kincses László: *Diplomáciatörténet*. HVG-Orac Kiadó Kft., Budapest, 2005.
- Bóka Éva: Az európai egység gondolat fejlődéstörténete. Napvilág, Budapest, 2001.
- Bóka Éva: Jászi Oszkár gondolatai Európa egységéről. Európai Szemle, 13. évfolyam 2002/1. 43-53.
- Bóka Éva: A föderalista Európa eszméje a háború után. Európai Szemle, 2004/4.
- Bóka Éva: Az európai integráció. Elméletek történelmi perspektívában. Corvina Kiadó, Budapest, 2008.
- Bóka Éva: Az EU-modell és egy ázsiai integráció dilemmája. Európai Tükör 15. évfolyam 2010/2. 53-67.
- Bóka Éva: Az európai föderalizmus alternatívája Közép-Európában 1849-1945. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2011.
- Palánkai Tibor: Az európai integráció gazdaságtana. Aula Kiadó, Budapest, 1999.
- Navracsics Tibor: Európai belpolitika. Korona Kiadó, Budapest, 1998.
- Derek W. Urwin: A közös Európa. Corvina Kiadó, Budapest, 1998.
- Dr. Kovács István (szerk.): Nyugat-Európa alkotmányai. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1988.
- Horváth Jenő: Az európai integráció története napról napra 1945-2000. Osiris Kiadó, Budapest, 2001.
- Zsúgyel János: Az európai integráció és intézményeinek története. Bíbor Kiadó, Miskolc, 2000.
- Ales Debeljak: Európa európaiak nélkül. Napkút Kiadó, Budapest, 2006.
- Arató Krisztina – Koller Boglárka: Európa utazása. Integrációtörténet. Gondolat Kiadó, Budapest, 2009.
- Bokor Balázs: Diplomáciai csalétkek. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2009.
- Németh István: Európa 1945-2000. A megoszlástól az egységig. Aula Kiadó, Budapest, 2004.
- Vándor János: Jean Monnet és a 21. század. Európai Tükör 2005/7-8.
- Vándor János: Jövőtlen jövő előtt az európai integráció? Európai Szemle 16. évf. 2005/2-3. 85-112.
- Gazdag Ferenc: Európai integráció és külpolitika. Osiris Kiadó, Budapest, 2005.

- Geréby György: Joseph Ratzinger és Jürgen Habermas vitája www.holmi.org/2005/11/gereby-gyorgy-joseph-ratzingeres-jurgen-habermas-vi...
- Kovács Rita: London-Budapest tengely: Volt. Van. Lesz? Kitekintő.hu
- Halmosy Dénes: Nemzetközi szerződések, 1918-1945. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Gondolat, Budapest, 1983.
- Halmosy Dénes: Nemzetközi szerződések, 1945-1982. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Gondolat, Budapest, 1985.
- Képes György: A tökéletesebb unió: az Amerikai Egyesült Államok alkotmánya. Jogtörténeti Értekezések 30. Gondolat Kiadó Kör, Budapest, 2003.
- Kiss J. László (szerk.): A Huszonötök Európái. Osiris Kiadó, Budapest, 2005.
- Romsics Ignác: Integrációs törekvések Közép és Kelet-Európában a 19-20. században. Teleki László Alapítvány, Budapest, 1997.
- Romsics Ignác: Regionalizmus és Európa-eszme a 19-20. századi magyar politikai gondolkodásban. Történelem, történetírás, hagyomány. Tanulmányok és cikkek. 2002- 2008. Osiris Kiadó, Bp., 2008.
- Kőváriné Ignáth Éva: A demokratikus béke koncepciója az új nemzetközi rendszerben. <http://www.grotius.hu/doc/pnb/EOLXRS/79%20kovarine%20ignath%20evapdf> - 60 éves a Közgazdaságtudományi Egyetem: A Jubileumi Tudományos Konferencia alkalmából készült tanulmányok. 2008. október 3-4. Budapesti Corvinus Egyetem.
- Szabó Gábor: Szétszakadó világunk. A globalizáció emberi jogi kockázatai. Publikon Kiadó, Pécs, 2010.
- Az emberi jogok rövid története. <http://www.humanrights.com/hu/what-are-human-rights/brief-history/cyrus-cylinder.html>.
- Blahó András: Európai integrációs alapismeretek. Aula Kiadó, Budapest, 2007.
- J. Nagy László: Az európai integráció politikai története. JATE Press, Szeged, 2007.
- Jánosi Rita – Türke András István (szerk.): PLURIMUS UNUM Gondolatok Európa Egységéről Szöveggyűjtemény. Európai Bizottság Magyarországi Képvisellete – EuropaVarietas Intézet, Bp., 2009.
- Türke András István: „Svájc alkotmánya napjainkban”. Pp Politikai, Politikatudományi Szaklap 10., III. évfolyam 3. 8-15.
- Dr. Kondorosi Ferenc: Emberi jogok és jogi kultúrák az Európai Unióban. Saldo Kiadó, Budapest, 2012.
- Kis Tamás: Közös bölcsőnk, Európa. Az európai identitás és egység gondolat kialakulásának története. Balassi Kiadó, Budapest, 2013.
- Hamza Gábor: Robert Schuman, az európai-integráció „atyja” politikai és szellemi munkássága Magyarországgal való kapcsolatára történő kitekintéssel, Jogelméleti Szemle 4. sz. (2015.) p.126-132.
- Bibó István: Válogatott tanulmányok, <http://mek.oszk.hu/02000/02043/html>.

Debrecen, 2022.07.24.

Dr. Szűcs Lászlóné Dr. Siska Katalin
 egyetemi docens, tárgyjegyző oktató